

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2019/1153,**20. juuni 2019,****millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2000/642/JSK**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 87 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Finantsteabe kasutamise hõlbustamine on vajalik raskete kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks.
- (2) Selleks et parandada julgeolekut ja finantskuritegude eest vastutusele võtmist, võidelda rahapesu vastu ja tõkestada maksukuritegusid liikmesriikides ja kogu liidus, tuleb parandada rahapesu andmebüroode ning raskete kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise või nende eest vastutusele võtmise eest vastutavate avaliku sektori asutuste juurdepääsu andmetele, toetada nende suutlikkust finantsuurimiste läbiviimisel ning tõhustada nendevahelist koostööd.
- (3) Vastavalt Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 4 lõikele 3 peavad liit ja liikmesriigid üksteist abistama. Samuti peaksid nad kohustuma tegema koostööd lojaalselt ja kiiresti.
- (4) Komisjon lubas oma 2. veebruari 2016. aasta teatises terrorismi rahastamise vastase võitluse tõhustamise tegevuskava kohta uurida võimalusi koostada eraldiseisev õigusakt, et laiendada juurdepääsu panga- ja maksekontode keskregistritele liikmesriikide ametiasutuste, sealhulgas kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks pädevate asutuste, kriminaaltulu jälitamise talituste, maksuhaldurite ning korrupsioonivastaste asutuste poolt. Lisaks esitati selles tegevuskavas üleskute kaardistada takistused, mis tõkestavad juurdepääsu teabele, teabevahetust ja teabe kasutamist ning rahapesu andmebüroode vahelist operatiivkoostööd.

⁽¹⁾ ELT C 367, 10.10.2018, lk 84.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 14. juuni 2019. aasta otsus.

- (5) Võitlus raskete kuritegudega, kaasa arvatud finantspettuse ja rahapesuga, on endiselt üks liidu prioriteete.
- (6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/849 ⁽³⁾ kohustab liikmesriike looma sellised pangakontode keskregistrid või andmeotsingusüsteemid, mis võimaldavad õigeaegselt tuvastada isikuid, kellele panga- ja maksekontod ning pangaseifid kuuluvad.
- (7) Direktiivi (EL) 2015/849 kohaselt peab rahapesu andmebüroodel olema otsejuurdepääs pangakontode keskregistrites hoitavale teabele ning sellele peavad juurde pääsma ka rahapesu, selle eelkuritegude ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks pädevad riiklikud asutused.
- (8) Kiire otsejuurdepääs pangakontode keskregistrites hoitavale teabele on sageli kriitilise tähtsusega kriminaaluurimise edukuse ja seotud vara õigeaegse tuvastamise, selle päritolu kindlakstegemise ja arestimise seisukohast, eesmärgiga see vara konfiskeerida. Otsejuurdepääs on kõige vahetum viis saada ligipääs pangakontode keskregistrites hoitavale teabele. Seetõttu tuleks käesoleva direktiiviga kehtestada normid, millega antakse liikmesriikide poolt määratud asutustele, kes on pädevad kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks, otsejuurdepääs teabele, mida hoitakse pangakontode keskregistrites. Kui liikmesriik annab juurdepääsu pangakontode andmetele keskse elektroonilise andmeotsingusüsteemi kaudu, peaks ta tagama, et andmeotsingusüsteemi käitav asutus edastab otsingutulemused määratud pädevatele asutustele viivitamata ja tulemusi filtreerimata. Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada pädevate asutuste vahelise teabevahetuse kanaleid ega nende volitusi saada teavet kohustatud isikutelt liidu või liikmesriikide õiguse alusel. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse ei kuulu juurdepääs teabele, mida riiklikud asutused hoiavad keskregistrites, muul eesmärgil kui käesoleva direktiivi kohaldamine või seoses käesoleva direktiivi kohaldamisalast väljajäävate kuritegudega.
- (9) Lähtudes sellest, et kõigis liikmesriikides on mitmeid kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks pädevaid asutusi või organeid, ning tagamaks käesoleva direktiivi alusel proportsionaalset juurdepääsu finants- ja muule teabele, tuleks liikmesriike kohustada määrama asutused või organid, kellele antakse käesoleva direktiivi kohaldamise eesmärgil õigus saada juurdepääs pangakontode keskregistritele ning kes võivad taotleda teavet rahapesu andmebüroodelt. Käesoleva direktiivi rakendamisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse selliste asutuste ja organite olemust, organisatsioonilist staatust, ülesandeid ja eesõigusi, mis on kindlaks määratud liikmesriigi õiguses, muu hulgas finantssüsteemide rahapesu ja terrorismi rahastamise eest kaitsmiseks loodud olemasolevates mehhanismides.
- (10) Pädevate asutustena tuleks määrata kriminaaltulu jälitamise talitused, kellele tuleks teatavate raskete kuritegude tõkestamisel, avastamisel või uurimisel või konkreetse kriminaaluurimise toetamisel (muu hulgas vara tuvastamisel, selle päritolu kindlakstegemisel ja arestimisel) anda otsejuurdepääs pangakontode keskregistrites hoitavale teabele.
- (11) Kui maksuhaldurid ja korrupsioonivastased asutused on liikmesriigi õiguse alusel pädevad tegelema kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise või nende eest vastutusele võtmisega, tuleks ka neid kaaluda käesoleva direktiivi kohaldamisel asutustena, keda võib määrata pädevaks asutuseks. Käesolev direktiiv ei peaks hõlmama haldusjuurd-lusi, välja arvatud rahapesu andmebüroode juurdlused, mis on seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise, avastamise ja tõhusa võitlusega nende vastu.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

- (12) Kuritegude täideviijad, eeskätt kuritegelikud ühendused ja terroristid, tegutsevad sageli erinevates liikmesriikides ning nende vara (muu hulgas pangakontod) on tihti paigutatud teistesse liikmesriikidesse. Raskete kuritegude (muu hulgas terrorismi) ja nendega seotud finantstegevuse piiriülest mõõdet arvestades vajavad ühe liikmesriigi kriminaaluurimisi läbi viivad pädevad asutused sageli juurdepääsu teabele teistes liikmesriikides paiknevate pangakontode kohta.
- (13) Kooskõlas nõukogu raamotsusega 2006/960/JSK, ⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/41/EL ⁽⁵⁾ ning kohaldatavate andmekaitsestandarditega võib pädev asutus pangakontode riiklikust keskregistrist saadud teavet vahetada teistes liikmesriikides asuvate pädevate asutustega.
- (14) Direktiiv (EL) 2015/849 on märkimisväärselt täiustanud liidu õigusraamistikku, mis reguleerib rahapesu andmebüroode tegevust ja koostööd, nähes muu hulgas ette, et komisjon hindab võimalust luua koordineerimis- ja toetusmehhanism. Rahapesu andmebüroode õiguslik seisund varieerub liikmesriigiti haldusasutusest õiguskaitseasutuseeni ning esineb ka segavorme. Rahapesu andmebüroode volitused hõlmavad juurdepääsu finantsteabele, haldusteabele ning õiguskaitsealasele teabele, mida nad vajavad rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks, avastamiseks ja nende vastu võitlemiseks. Sellegipoolest ei ole liidu õiguses sätestatud kõiki konkreetseid vahendeid ja mehhanisme, mis peaksid olema rahapesu andmebüroode käsutuses, et nad saaksid juurdepääsu vastavale teabele ning oma ülesandeid täita. Rahapesu andmebüroode loomise ja nende organisatsioonilise vormi valiku eest vastutavad täiel määral liikmesriigid, seetõttu on erinevate rahapesu andmebüroode juurdepääs õigusaktides ettenähtud andmebaasidele erinev ning see tingib ebapiisava teabevahetuse õiguskaitseasutuste või prokuratuuride ning rahapesu andmebüroode vahel.
- (15) Õiguskindluse suurendamiseks ja operatiivse tulemuslikkuse parandamiseks tuleks käesoleva direktiiviga kehtestada õigusnormid, mis parandaksid rahapesu andmebüroode suutlikkust jagada määratud pädevate asutustega oma liikmesriigis finantsteavet ja finantsanalüüsi kõigi raskete kuritegude puhul. Täpsemalt peaksid rahapesu andmebürood olema kohustatud tegema koostööd oma liikmesriigi määratud pädevate asutustega ja suutma õigeaegselt vastata kõnealuste määratud pädevate asutuste esitatud põhjendatud taotlustele saada finantsteavet või finantsanalüüsi, kui see finantsteave või finantsanalüüs on iga üksikjuhtumi puhul eraldi kaalutledes vajalik ning tingimusel, et sellised taotlused on põhjendatud raskete kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise või nende eest vastutusele võtmisega seotud kohustuse täitmisega, kooskõlas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 32 lõikes 5 sätestatud eranditega. See nõue ei tohiks piirata rahapesu andmebüroode direktiivi (EL) 2015/849 kohast autonoomsust. Eelkõige juhul, kui taotletud teave pärineb teise liikmesriigi rahapesu andmebüroolt, tuleks järgida selle rahapesu andmebüroo poolt teabe kasutamise kohta seatud piiranguid ja tingimusi. Andmete kasutamiseks muul kui algselt heaks kiidetud eesmärgil peaks olema nõutav rahapesu andmebüroo eelnev nõusolek. Rahapesu andmebüroo peaks teabe või analüüsi saamise taotlusele vastamisest keeldumist asjakohaselt põhjendada. Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada direktiivi (EL) 2015/849 alusel loodud rahapesu andmebüroode tegevuslikku sõltumatust ja autonoomsust, kaasa arvatud rahapesu andmebüroode autonoomsust teabe spontaanselt omal algatusel levitamisel käesoleva direktiivi kohaldamise eesmärgil.
- (16) Käesoleva direktiiviga tuleks kehtestada ka selgelt määratletud õigusraamistik, mis võimaldab rahapesu andmebürool taotleda oma liikmesriigi määratud pädevate asutuse poolt säilitatavaid asjasepuutuvaid andmeid, et nad saaksid tõhusalt rahapesu, sellega seotud eelkuritegusid ja terrorismi rahastamist tõkestada, avastada ning nende vastu võidelda.
- (17) Erakorralistel ja kiireloomulistel juhtudel, kui finantsteave või finantsanalüüs on seotud terrorismi või terrorismiga seonduva organiseeritud kuritegevusega, peaksid rahapesu andmebürood püüdma vahetada sellist teavet või analüüsi viivitamata.

⁽⁴⁾ Nõukogu 18. detsembri 2006. aasta raamotsus 2006/960/JSK Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälitusteabe vahetamise lihtsustamise kohta (ELT L 386, 29.12.2006, lk 89).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades (ELT L 130, 1.5.2014, lk 1).

- (18) Selline teabevahetus ei tohiks pärssida rahapesu andmebüroo direktiivi (EL) 2015/849 kohast aktiivset rolli oma analüüsides jagamisel teiste rahapesu andmebüroodega, kui analüüs osutab rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud faktilistele asjaoludele, tegevusele või vastavale kahtlusele, millest teised rahapesu andmebürood on otseselt huvitatud. Finantsanalüüsid hõlmavad tegevusanalüüsi, mis keskenduvad üksikjuhtumitele ja konkreetsetele eesmärkidele või asjakohasele valitud teabele, sõltuvalt avaldatud teabe liigist ja mahust ning teabe eeldatavast kasutamisest pärast levitamist, ning strateegilisi analüüsi, mis käsitlevad rahapesu ja terrorismi rahastamise suundumusi ja tavasid. Käesolev direktiiv ei tohiks siiski mõjutada rahapesu andmebüroodele liikmesriikide õiguse alusel antud organisatsioonilist staatust ja rolli.
- (19) Rahapesu andmebüroode analüüsivate finantsandmete tundlikkust ja vajalikke andmekaitsemeetmeid arvestades tuleks käesolevas direktiivis sätestada konkreetselt, millist liiki andmeid ja millises ulatuses võivad rahapesu andmebürood omavahel, rahapesu andmebürood määratud pädevate asutustega ning liikmesriikide määratud pädevad asutused omavahel vahetada. Käesolev direktiiv ei tohiks kaasa tuua muudatusi praegu kokkulepitud andmete kogumise meetodites. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik otsustada laiendada selle finantsteabe ja selliste pangakonto andmete ulatust, mida rahapesu andmebürood ja määratud pädevad asutused võivad vahetada. Liikmesriikidel peaks olema ka võimalik hõlbustada määratud pädevate asutuste juurdepääsu finantsteabele ning pangakonto andmetele muude kui raskete kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise ja nende eest vastutusele võtmise eesmärgil. Käesolev direktiiv ei tohiks kõrvale kalduda kohaldatavatest andmekaitsestandarditest.
- (20) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/794 ⁽⁶⁾ alusel asutatud Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol) toetab liikmesriike rahvusvaheliste kuritegelike organisatsioonide rahapesuga seotud tegevuse piiriülesel uurimisel kooskõlas kõnealuses määruses sätestatud eripädevuse ja ülesannetega. Sellega seoses peaks Europol esitama liikmesriikidele kogu teabe asjaomaseid liikmesriike puudutavate kuritegude ja nendevaheliste seoste kohta. Kõnealuse määruse kohaselt toimivad Europoli riiklikud üksused Europoli ja kuritegude uurimiseks pädevate liikmesriikide asutuste vaheliste kontaktkeskustena. Et Europolil oleks oma ülesannete täitmiseks vajalik teave, peaks liikmesriik lubama oma rahapesu andmebüroodel vastata liikmesriigi Europoli riikliku üksuse või asjakohasel juhul otsekontaktide kaudu esitatud Europoli taotlustele saada finantsteavet ja finantsanalüüsi. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama, et nende Europoli riiklikel üksustel ning asjakohasel juhul nende määratud pädevatel asutustel oleks õigus vastata Europoli taotlustele saada pangakontosid puudutavat teavet. Europoli taotlused peaksid olema põhjendatud. Europol peaks esitama teabetaotlusi üksikjuhtumipõhiselt Europoli kohustuste piires tema ülesannete täitmiseks. Rahapesu andmebüroode tegevuse sõltumatust ja autonoomsust ei tohiks ohustada ning rahapesu andmebürool peaks olema õigus otsustada, kas taotletud teave või analüüs esitada või mitte. Kiire ja tõhusa koostöö tagamiseks peaksid rahapesu andmebürood vastama Europoli taotlustele õigeaegselt. Europol peaks kooskõlas määrusega (EL) 2016/794 jätkama senise tava kasutamist ja andma liikmesriikidele tagasisidet käesoleva direktiivi alusel esitatud teabe või analüüsi kasutamise kohta.
- (21) Käesolevas direktiivis tuleks asjakohasel juhul võtta arvesse ka asjaolu, et kooskõlas nõukogu määruse (EL) 2017/1939 ⁽⁷⁾ artikliga 43 on Euroopa Prokuratuuri Euroopa delegaatprokuröridel õigus hankida liikmesriikide kriminaaluurimis- ja õiguskaitseasutuste andmebaasides ja muudes asjakohastes riigiasutuste registrites (muu hulgas pangakontode keskregistrites ning andmeotsingusüsteemides) salvestatud mis tahes asjakohast teavet samadel tingimustel nagu need, mis kehtivad sarnastel juhtudel liikmesriigi õiguse kohaselt.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK (ELT L 135, 24.5.2016, lk 53).

⁽⁷⁾ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

- (22) Et tugevdada rahapesu andmebüroode vahelist koostööd, peaks komisjon viima lähiajal läbi mõju hindamise, et hinnata, kas on võimalik ja asjakohane luua koordineerimis- ja toetusmehhanism, näiteks ELi rahapesu andmebüroo.
- (23) Tõhususe ja andmete kõrgetasemelise kaitse vahel sobiva tasakaalu saavutamiseks peaksid liikmesriigid olema kohustatud tagama, et tundlikku finantsteavet, millest võivad ilmneda tundlikud andmed, mis puudutavad isiku rassilist või etnilist päritolu, poliitilisi vaateid, usulisi või filosoofilisi veendumusi, ametiühingusse kuulumist, tervise seisundit, seksuaalelu või seksuaalset sättumust, võivad kooskõlas kohaldatavate andmekaitse normidega töödelda üksnes selleks spetsiaalselt volitatud isikud.
- (24) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ning järgitakse ELi lepingu artiklis 6 ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eelkõige õigust era- ja perekonnaelu austamisele, õigust isikuandmete kaitsele, diskrimineerimiskeeldu, ettevõtlusvabadust, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtumenetlusele, süütuse presumptsiooni ja kaitseõigust, kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ning proportsionaalsuse põhimõtet, aga ka põhiõigusi ja põhimõtteid, mida on tunnustatud rahvusvahelises õiguses ja rahvusvahelistes lepingutes, milles liit või kõik liikmesriigid on osalised, kaasa arvatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon, ning liikmesriikide põhiseadustes, nende vastava kohaldamisala piires.
- (25) On äärmiselt oluline tagada, et käesoleva direktiivi raames toimuv isikuandmete töötlemisel järgitaks täiel määral isikuandmete kaitse õigust. Isikuandmete töötlemisele kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679⁽⁸⁾ ja direktiivi (EL) 2016/680⁽⁹⁾ nende vastava kohaldamisala piires. Mis puudutab kriminaaltulu jälitamise talituste juurdepääsu pangakontode keskregistritele ja andmeotsingusüsteemidele, siis kohaldatakse direktiivi (EL) 2016/680, samas kui nõukogu otsuse 2007/845/JSK⁽¹⁰⁾ artikli 5 lõiget 2 ei kohaldata. Europoli suhtes kohaldatakse määrust (EL) 2016/794. Tundlike andmete töötlemiseks ja teabetaoluste registreerimiseks vajalike mehhanismide osas tuleks käesolevas direktiivis sätestada konkreetsed ja täiendavad kaitsemeetmed ning tingimused, mis tagavad isikuandmete kaitse.
- (26) Pädevad asutused tohivad käesoleva direktiivi alusel saadud isikuandmeid töödelda kooskõlas kohaldatavate andmekaitse normidega üksnes siis, kui see on raskete kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise või nende eest vastutusele võtmise eesmärgil vajalik ja proportsionaalne.
- (27) Lisaks tuleb isikuandmete kaitse õiguse ja eraelu puutumatus õiguse austamise tagamiseks ning pangakontode keskregistrites ja andmeotsingusüsteemides sisalduvatele andmetele juurdepääsu mõju piiramiseks sätestada tingimused, mis juurdepääsu piiravad. Eelkõige peaksid liikmesriigid tagama, et käesoleva direktiivi kohaldamisel kohaldatakse pädevate asutuste poolt isikuandmetele juurdepääsule asjakohaseid andmekaitsepõhimõtteid ja -meetmeid. Üksnes volitatud töötajatel peaks olema juurdepääs isikuandmeid sisaldavale teabele, mida võib saada pangakontode keskregistritest või autentimisprotsesse kasutades. Töötajad, kellel on juurdepääs sellistele tundlikele andmetele, peaksid saama koolitust nende andmete vahetamise ja käitlemise turvalisuse tagamise tavade kohta.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 6. detsembri 2007. aasta otsus 2007/845/JSK, mis käsitleb kriminaaltulu jälitamise talituste vahelist koostööd kuritegelikul teel saadud tulu või kuritegevusega seotud muu vara jälitamise ja tuvastamise valdkonnas (ELT L 332, 18.12.2007, lk 103).

- (28) Finantsandmete edastamine kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele partneritele käesoleva direktiivi kohaldamiseks peaks olema lubatud üksnes määruse (EL) 2016/679 V peatükis või direktiivi (EL) 2016/680 V peatükis sätestatud tingimustel.
- (29) Komisjon peaks käesoleva direktiivi rakendamise kohta aru andma kolme aasta möödumisel selle ülevõtmise kuupäevast ning seejärel iga kolme aasta tagant. 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe⁽¹¹⁾ kohaselt peaks komisjon lisaks hindama käesolevat direktiivi spetsiaalse järelevalvekorra kohaselt kogutud teabe alusel, et analüüsida direktiivi tegelikke tagajärgi ning lisameetmete võtmise vajadust.
- (30) Käesoleva direktiivi eesmärk on kindlustada selliste õigusnormide vastuvõtmine, mis tagavad, kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 67, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemisega liidu kodanike kõrge turvalisuse taseme. Oma rahvusvahelise iseloomu tõttu mõjutavad terrorismi ja kuritegevuse seotud ohud liitu tervikuna ning eeldavad seetõttu liiduliitlaste reageerimist. Kurjategijad võivad kasutada ära pangakontode andmete ja finantsteabe ebaefektiivset kasutust ühes liikmesriigis ning lõigata sellest kasu, millel võivad omakorda olla tagajärjed teises liikmesriigis.
- (31) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt parandada rahapesu andmebüroode ning raskete kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise või nende eest vastutusele võtmise eest vastutavate avaliku sektori asutuste juurdepääsu andmetele, toetada nende suutlikkust finantsuurimiste läbiviimisel ning tõhustada nendevahelist koostööd, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (32) Selleks et tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused seoses loa andmisega liikmesriikidele kohaldada ajutiselt või sõlmida kokkuleppeid Euroopa Majanduspiirkonna lepinguosalistest kolmandate riikidega käesoleva direktiivi II peatüki kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes, tuleks komisjonile anda rakendamislolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹²⁾.
- (33) Nõukogu otsus 2000/642/JSK tuleks tunnistada kehtetuks, sest selle reguleerimiseset reguleerivad teised liidu õigusaktid ning nimetatud otsus ei ole enam vajalik.
- (34) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Ühendkuningriik ja Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning kohaldamisel.
- (35) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (36) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001⁽¹³⁾ artikli 28 lõike 2 kohaselt ning ta esitas arvamuse 10. septembril 2018. aastal,

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamislolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

1. Käesolevas direktiivis sätestatakse meetmed, mis hõlbustavad pädevate asutuste juurdepääsu finantsteabele ja pangakontode andmetele ning selle teabe ja nende andmete kasutamist raskete kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise ja nende eest vastutusele võtmise eesmärgil. Lisaks sätestatakse selles meetmed, mis hõlbustavad rahapesu andmebüroode juurdepääsu õiguskaitsealasele teabele rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks ning nende vastu võitlemiseks ning mis tõhustavad rahapesu andmebüroode vahelist koostööd.

2. Käesolev direktiiv ei piira:

- a) direktiivi (EL) 2015/849 ega liikmesriigi õiguses sisalduvate seotud sätete kohaldamist, muu hulgas rahapesu andmebüroodele liikmesriigi õiguse alusel antud organisatsioonilist staatust ega nende tegevuse sõltumatust ja autonoomsust;
- b) pädevate asutuste vahelise teabevahetuse kanaleid ega nende volitusi saada kohustatud isikutelt teavet liidu või liikmesriikide õiguse alusel;
- c) määruse (EL) 2016/794 kohaldamist;
- d) kohustusi, mis tulenevad kriminaalasjades vastastikust õigusabi andmist ja otsuste vastastikust tunnustamist käsitlevatest liidu õigusaktidest ja raamotsusest 2006/960/JSK.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „pangakontode keskregistrid“ – automatiseeritud keskmehhanismid (näiteks keskregistrid või kesksed elektroonilised andmeotsingu süsteemid), mis on loodud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 32a lõike 1 kohaselt;
- 2) „kriminaaltulu jälitamise talitused“ – otsuse 2007/845/JSK kohaselt liikmesriikide loodud või määratud riiklikud talitused;
- 3) „rahapesu andmebüroo“ – direktiivi (EL) 2015/849 artikli 32 kohaselt loodud rahapesu andmebüroo;
- 4) „kohustatud isikud“ – direktiivi (EL) 2015/849 artikli 2 lõikes 1 sätestatud isikud;
- 5) „finantsteave“ – mis tahes liiki teave või andmed, näiteks andmed finantsvara, vahendite liikumise või rahaliste ärisuhete kohta, mida rahapesu andmebürood juba omavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks ja avastamiseks ning nende vastu tõhusalt võitlemiseks;

6) „õiguskaitsealane teave“:

- i) mis tahes liiki teave või andmed, mida pädevad asutused juba omavad seoses kuritegude tõkestamise, avastamise ja uurimise või nende eest vastutusele võtmisega, või
- ii) mis tahes liiki teave või andmed, mida avaliku sektori asutused või eraõiguslikud üksused omavad seoses kuritegude tõkestamise, avastamise ja uurimise või nende eest vastutusele võtmisega ning millele pädevatel asutustel on juurdepääs ilma liikmesriigi õiguse alusel sunnimeetmeid võtmata;

selliseks teabeks võivad olla muu hulgas karistusandmed ning teave uurimiste, vara küllmutamise või arestimise või muude uurimis- või ajutiste meetmete ning süüdimõistmistest ja konfiskeerimistest kohta;

7) „pangakonto andmed“ – järgnevad pangakontode keskregistrites sisalduvad andmed panga- ja maksekontode ning pangaseifide kohta:

- i) kliendikonto omaniku ja kõigi arvatavalt kliendi nimel tegutsevate isikute kohta: nimi, millele lisanduvad muud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 13 lõike 1 punkti a ülevõtvates liikmesriigi sätetes nõutud andmed isikusamasuse tuvastamiseks või kordumatu tunnuskoode;
- ii) kliendikonto omaniku asemel tegelikult kasu saava omaniku kohta: nimi, millele lisanduvad muud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 13 lõike 1 punkti b ülevõtvates liikmesriigi sätetes nõutavad andmed isikusamasuse tuvastamiseks või kordumatu tunnuskoode;
- iii) panga- või maksekonto kohta: IBAN-number ning konto avamise ja sulgemise kuupäev;
- iv) hoiulaeka kohta: üürilevõtja nimi, millele lisanduvad muud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 13 lõiget 1 ülevõtvates liikmesriigi sätetes nõutavad andmed isikusamasuse tuvastamiseks või kordumatu tunnuskoode ja üürimise kestus;

8) „rahapesu“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/1673 ⁽¹⁴⁾ artiklis 3 määratletud tegevus;

9) „seotud eelkuriteod“ – direktiivi (EL) 2018/1673 artikli 2 punktis 1 osutatud süüteod;

10) „terrorismi rahastamine“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/541 ⁽¹⁵⁾ artiklis 11 määratletud tegevus;

11) „finantsanalüüsid“ – rahapesu andmebüroode poolt direktiivi (EL) 2015/849 kohaselt oma ülesannete täitmise käigus juba tehtud tegevusanalüüside ja strateegiliste analüüside tulemused;

12) „rasked kuriteod“ – määruse (EL) 2016/794 I lisas loetletud kuriteoliigid.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil (ELT L 284, 12.11.2018, lk 22).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

*Artikkel 3***Pädevate asutuste määramine**

1. Liikmesriik määrab kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks, uurimiseks või nende eest vastutusele võtmiseks pädevate asutuste seast pädevad asutused, kellele antakse õigus saada juurdepääs asjaomase liikmesriigi pangakontode riiklikule keskregistrile ja teha selles otsinguid. Nende pädevate asutuste hulka kuuluvad vähemalt kriminaaltulu jälitamise talitused.
2. Liikmesriik määrab oma ametiasutuste seast, kes on pädevad kuritegusid tõkestama, avastama, uurima või nende eest vastutusele võtma, pädevad asutused, kes võivad taotleda ja saada rahapesu andmebüroolt finantsteavet või finantsanalüüse.
3. Liikmesriik teavitab komisjoni lõigete 1 ja 2 kohaselt määratud asutustest hiljemalt 2. detsembriks 2021 ning muudatustest nimetatud teabes. Komisjon avaldab teated *Euroopa Liidu Teatajas*.

II PEATÜKK

PÄDEVATE ASUTUSTE JUURDEPÄÄS PANGAKONTODE ANDMETELE*Artikkel 4***Pädevate asutuste juurdepääs pangakontode andmetele ja neis otsingute tegemine**

1. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõike 1 kohaselt määratud pädevatel riiklikel asutustel on õigus saada kiire otsejuurdepääs pangakontode andmetele ning teha nendes otsinguid, kui see on vajalik neile määratud ülesannete täitmiseks raske kuriteo tõkestamise, avastamise ja uurimise või selle eest vastutusele võtmise või rasket kuritegu puudutava kriminaaluurimise toetamise eesmärgil, muu hulgas vastava uurimisega seotud vara tuvastamiseks, selle päritolu kindlakstegemiseks ja arestimiseks. Juurdepääsu ja otsinguid loetakse otseseks ja kiireks muu hulgas siis, kui pangakontode keskregistreid haldavad riiklikud asutused edastavad pangakonto andmed pädevatele asutustele kiiresti automatiseeritud mehhanismi abil, tingimusel et ühelgi vahendaval asutusel ei ole võimalik taotletud andmeid või esitatavat teavet mõjutada.
2. Vastavalt käesolevale direktiivile ei saa pädevad asutused juurdepääsu täiendavale teabele ega tohi teha otsinguid täiendavas teabes, mida liikmesriigid peavad vajalikuks ning lisavad pangakontode keskregistrisse kooskõlas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 32a lõikega 4.

*Artikkel 5***Pädevate asutuste juurdepääsu ja otsingute tegemise tingimused**

1. Pangakontode andmetele võivad üksikjuhtumipõhiselt vastavalt artiklile 4 juurdepääsu saada ning neis otsinguid teha vaid need pädevate asutuste töötajad, kes on selleks spetsiaalselt määratud ja volitatud vastavaid ülesandeid täitma.
2. Liikmesriigid tagavad, et määratud pädevate asutuste töötajad järgivad kutsealaseid konfidentsiaalsus- ja andmekaitse nõudeid ning on usaldusväärsed ja asjakohaste oskustega.
3. Liikmesriigid tagavad, et kasutusele on võetud tehnilised ja korralduslikud meetmed, mis tagavad andmete rangetele tehnoloogiastandarditele vastava turvalisuse selleks, et pädevad asutused saaksid kasutada artikli 4 kohast õigust pääseda juurde pangakontode andmetele ning teha neis otsinguid.

*Artikkel 6***Järelevalve pädevate asutuste juurdepääsu ja otsingute tegemise üle**

1. Liikmesriigid näevad ette, et pangakontode keskregistrit haldav asutus tagab logi pidamise iga korra kohta, kui määratud pädevad asutused kasutavad juurdepääsu pangakontode andmetele ja teevad neis otsinguid. Logid peavad eelkõige sisaldama järgmist:

- a) viide siseriiklikule toimikule;
- b) päringu või otsingu kuupäev ja kellaaeg;
- c) päringu või otsingu tegemiseks kasutatud andmete liik;
- d) tulemuste kordumatud tunnused;
- e) registriga tutvunud määratud pädeva asutuse nimi;
- f) päringu või otsingu teinud ametniku ning asjakohasel juhul selle tellinud ametniku kordumatu kasutajatunnus ning võimaluse korral ka päringu või otsingu tulemuste saaja kordumatu kasutajatunnus.

2. Logisid kontrollivad regulaarselt pangakontode keskregistre andmekaitseametnikud. Logid tehakse taotluse korral kättesaadavaks direktiivi (EL) 2016/680 artikli 41 kohaselt määratud pädevale järelevalveasutusele.

3. Logisid kasutatakse üksnes andmekaitse järelevalve eesmärgil, sealhulgas taotluse vastuvõetavuse ja andmetöötluse seaduslikkuse kontrollimiseks, ning andmete turvalisuse tagamiseks. Logisid tuleb asjakohaste meetmetega kaitsta loata juurdepääsu eest ja need kustutatakse viie aasta möödumisel nende loomisest, välja arvatud juhul, kui neid vajatakse pooleliolevate järelevalvemenetluste raames.

4. Liikmesriigid tagavad, et pangakontode keskregistrit haldav asutus võtab asjakohaseid meetmeid, et töötajad oleksid teadlikud kohaldatavast liidu ja liikmesriigi õigusest, sealhulgas kohaldatavatest andmekaitseenormidest. Sellised meetmed hõlmavad erivaljaõpet.

III PEATÜKK

PÄDEVATE ASUTUSTE JA RAHAPESU ANDMEBÜROODE VAHELINE NING RAHAPESU ANDMEBÜROODE OMAVAHELINE TEABEVAHETUS*Artikkel 7***Pädevate asutuste teabetaotlused rahapesu andmebüroole**

1. Liikmesriik tagab kooskõlas riiklike menetluslike kaitsemeetmetega, et tema riiklik rahapesu andmebüroo on kohustatud tegema koostööd artikli 3 lõikes 2 osutatud määratud pädevate asutustega ja saab õigeaegselt vastata põhjendatud taotlustele finantsteabe või finantsanalüüsi saamiseks, mille esitavad kõnealused määratud pädevad asutused oma vastavas liikmesriigis, kui see finantsteave või finantsanalüüs on iga üksikjuhtumi korral vajalik ja kui taotlused on põhjendatud raskete kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise või nende eest vastutusele võtmise kaalutlusega.

2. Kui objektiivselt on alust eeldada, et sellise teabe esitamine võib negatiivselt mõjutada pooleliolevat uurimist või analüüsi, või erandjuhtudel, kui teabe avaldamine oleks ilmselgelt ebaproportsionaalne füüsilise või juriidilise isiku õiguspäraste huvidega või ei oleks teabetaotluse eesmärgi seisukohast asjakohane, ei ole rahapesu andmebüroo kohustatud teabetaotlust täitma.

3. Andmete kasutamiseks muul kui algselt heaks kiidetud eesmärgil on nõutav rahapesu andmebüroo eelnev nõusolek. Rahapesu andmebüroo põhjendab asjakohaselt lõike 1 kohaselt esitatud taotlusele vastamisest keeldumist.

4. Otsuse teabe levitamise kohta teeb rahapesu andmebüroo.

5. Kooskõlas direktiivi (EL) 2016/680 artikli 4 lõikega 2 võivad määratud pädevad asutused rahapesu andmebüroolt saadud finantsteavet ja finantsanalüüse töödelda raskete kuritegude tõkestamise, avastamise ja uurimise või nende eest vastutusele võtmisega seotud konkreetsel eesmärgil, mis on isikuandmete kogumise eesmärgist erinev.

Artikkel 8

Rahapesu andmebüroo teabetaotlused pädevatele asutustele

Liikmesriik tagab kooskõlas riiklike menetluslike kaitsemeetmetega ja lisaks direktiivi (EL) 2015/849 artikli 32 lõikes 4 ette nähtud rahapesu andmebüroode teabele juurdepääsu õigusele, et tema määratud pädevad asutused on kohustatud igal üksikjuhtumil vastama õigeaegselt riikliku rahapesu andmebüroo õiguskaitsealase teabe taotlusele, kui see teave on vajalik rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks, avastamiseks ning nende vastu võitlemiseks.

Artikkel 9

Eri liikmesriikide rahapesu andmebüroode vaheline teabevahetus

1. Liikmesriigid tagavad, et erandlikel ja kiireloomulistel juhtudel on nende rahapesu andmebüroodel õigus vahetada finantsteavet või finantsanalüüse, mis võivad olla asjakohased terrorismi või terrorismiga seonduva organiseeritud kuritegevusega seotud teabe töötlemiseks või analüüsimiseks.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud juhtudel ja võttes arvesse oma operatiivseid piiranguid, püüavad rahapesu andmebürood vahetada sellist teavet viivitamata.

Artikkel 10

Eri liikmesriikide pädevate asutuste vaheline teabevahetus

1. Liikmesriik tagab kooskõlas oma riiklike menetluslike kaitsemeetmetega, et tema pädevad asutused, kes on määratud vastavalt artikli 3 lõikele 2, võivad oma liikmesriigi rahapesu andmebüroolt saadud finantsteavet või finantsanalüüse taotluse korral ja üksikjuhtumipõhiselt vahetada teise liikmesriigi määratud pädeva asutusega, kui see finantsteave või finantsanalüüs on vajalik rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks, avastamiseks ning nende vastu võitlemiseks.

Liikmesriik tagab, et tema määratud pädevad asutused kasutavad käesoleva artikli kohaselt vahetatud finantsteavet või finantsanalüüsi üksnes sel eesmärgil, milleks seda taotleti või milleks see esitati.

Liikmesriik tagab, et tema määratud pädeva asutuse poolt kõnealuse liikmesriigi rahapesu andmebüroolt saadud finants-teabe või finantsanalüüsi levitamiseks muule asutusele, ametile või teenistusele või selle teabe kasutamiseks muul kui algselt heaks kiidetud eesmärgil on nõutav teabe esitanud rahapesu andmebüroo eelnev nõusolek.

2. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohaselt esitatud taotluse ja selle vastuse edastamiseks kasutatakse spetsiaalset turvalise elektroonilise side vahendit, mis tagab andmete turvalisuse kõrge taseme.

IV PEATÜKK

TEABEVAHETUS EUROPOLIGA

Artikkel 11

Pangakontode andmete esitamine Europolile

Liikmesriik tagab, et tema pädevatel asutustel on õigus vastata Europolile põhjendatud taotlustele pangakontode andmete kohta, mis esitatakse üksikjuhtumipõhiselt Europolile kohustuste piires tema ülesannete täitmiseks, kas Europolile riikliku üksuse kaudu või kui kõnealune liikmesriik on seda lubanud, otsekontaktide kaudu Europolis. Kohaldatakse määruse (EL) 2016/794 artikli 7 lõikeid 6 ja 7.

Artikkel 12

Europol ja rahapesu andmebüroode vaheline teabevahetus

1. Liikmesriik tagab, et tema rahapesu andmebürool on õigus vastata Europolile põhjendatud taotlustele Europolile riikliku üksuse kaudu või kui liikmesriik on seda lubanud, rahapesu andmebüroo ja Europolile vaheliste otsekontaktide kaudu. Sellised taotlused peavad puudutama finantsteavet ja finantsanalüüsi ning need tuleb esitada üksikjuhtumipõhiselt Europolile kohustuste piires tema ülesannete täitmiseks.

2. Käesoleva artikli kohaselt toimuva teabevahetuse suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2015/849 artikli 32 lõiget 5 ning määruse (EL) 2016/794 artikli 7 lõikeid 6 ja 7.

3. Liikmesriigid tagavad, et iga taotlusele vastamata jätmist põhjendatakse asjakohaselt.

Artikkel 13

Teabevahetuse üksikasjalik kord

1. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiivi artiklite 11 ja 12 kohane teabevahetus toimub kooskõlas määrusega (EL) 2016/794 elektrooniliselt

a) turvalise teabevahetusvõrgu (SIENA) või selle õigusjärglase kaudu SIENAs kasutatavas keeles; või

b) asjakohasel juhul FIU.Neti või selle õigusjärglase kaudu.

2. Liikmesriigid tagavad, et artikli 12 kohane teabevahetus toimub õigeaegselt ja et sellega seoses käsitletakse Europolile esitatud teabetaotlusi nii, nagu oleks need pärit teisest rahapesu andmebüroost.

*Artikkel 14***Andmekaitseenõuded**

1. Käesoleva direktiivi artiklites 11 ja 12 osutatud pangakontode andmete, finantsteabe ning finantsanalüüsidesidega seotud isikuandmeid töötlevad kooskõlas määruse (EL) 2016/794 artikliga 18 üksnes need Europoli töötajad, kes on selleks spetsiaalselt määratud ja volitatud vastavaid ülesandeid täitma.
2. Europol teavitab määruse (EL) 2016/794 artikli 41 kohaselt ametisse nimetatud andmekaitseametnikku igast artiklite 11, 12 ja 13 kohasest teabevahetusest.

V PEATÜKK

ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEGA SEOTUD LISASÄTTED*Artikkel 15***Kohaldamisala**

Käesolev peatükk kohaldub üksnes III peatüki kohasele määratud pädevate asutuste ja rahapesu andmebüroode teabevahetusele ning IV peatükile vastavale finantsteabe ja finantsanalüüsideside vahetamisele, millega on seotud Europoli riiklikud üksused.

*Artikkel 16***Tundlike isikuandmete töötlemine**

1. Selliste isikuandmete töötlemine, mille puhul ilmnevad isiku rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused, ametiühingusse kuulumine, tervise seisund, seksuaalelu või seksuaalne sättumus, on lubatud üksnes kooskõlas asjakohaste kaitsemeetmetega, mis tagavad andmesubjekti õigused ja vabadused kooskõlas kohaldatavate andmekaitseenormidega.
2. Lõikes 1 osutatud andmetele võivad saada juurdepääsu ja neid võivad töödelda üksnes selleks spetsiaalselt koolitatud ja vastutava töötleja poolt spetsiaalselt volitatud töötajad andmekaitseametniku juhiste kohaselt.

*Artikkel 17***Teabetaotluste registreerimine**

Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi alusel esitatud teabetaotluste registreerimise. Vastavad andmekirjed peavad sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

- a) teavet taotleva organisatsiooni ja teavet taotlenud töötaja ning võimaluse korral ka päringu või otsingu tulemuste saaja nimi ja kontaktandmed;
- b) viide siseriiklikule juhtumile, millega seoses teavet taotletakse;
- c) taotluse ese ning
- d) teabetaotluse täitmismeetmed

Andmekirjeid säilitatakse viis aastat ja neid kasutatakse üksnes isikuandmete töötlemise seaduslikkuse kontrollimise otstarbel. Asjaomased asutused peavad tegema kõik andmekirjed taotluse korral kättesaadavaks riiklikule järelevalveasutusele.

*Artikkel 18***Andmesubjektide õigustele kohalduvad piirangud**

Liikmesriigid võivad võtta seadusandlikke meetmeid, millega piiratakse täies mahus või osaliselt andmesubjekti õigust tutvuda tema kohta käivate andmetega, mida töödeldakse käesoleva direktiivi alusel, kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikli 23 lõikega 1 või direktiivi (EL) 2016/680 artikli 15 lõikega 1, olenevalt asjaoludest.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED*Artikkel 19***Järelevalve**

1. Liikmesriigid koguvad raskete kuritegude vastu võitlemise süsteemide tõhususe analüüsimiseks igakülgset statistikat.
2. Hiljemalt 1. veebruariks 2020 koostab komisjon käesoleva direktiivi väljundi, tulemuste ja mõju kohta ülevaate saamiseks üksikasjaliku järelevalvekava.

Nimetatud kavas määratakse kindlaks andmete ja muu vajaliku tõendusmaterjali kogumise vahendid ning sagedus. Selles täpsustatakse, milliseid meetmeid komisjon ja liikmesriigid andmete ning muu tõendusmaterjali kogumiseks ja analüüsimiseks peavad võtma.

Liikmesriigid edastavad komisjonile järelevalveks vajalikud andmed ja muu tõendusmaterjali.

3. Igal juhul sisaldab lõikes 1 osutatud statistika järgmist teavet:
 - a) määratud pädevate asutuste poolt kooskõlas artikliga 4 tehtud otsingute arv;
 - b) andmed, mis võimaldavad hinnata iga asutuse käesoleva direktiivi kohaselt esitatud taotluste mahtu, vastavate taotluste järelmeetmeid, uuritud juhtumite arvu ning raskete kuritegude eest kohtu alla antud ja süüdi mõistetud isikute arvu, kui selline teave on kättesaadav;
 - c) andmed, mis võimaldavad hinnata seda, kui palju kulub asutusel aega pärast taotluse saamist sellele vastamiseks;
 - d) andmed, mis võimaldavad hinnata käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate riigisiseste ja piiriüleste taotlustega tegelemiseks vajaliku tööjõu või infotehnoloogiaressurssidega seotud kulusid, kui selline teave on kättesaadav.
4. Liikmesriigid korraldavad statistiliste andmete tegemise ja kogumise ning edastavad lõikes 3 osutatud statistika kord aastas komisjonile.

*Artikkel 20***Seos muude õigusaktidega**

1. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel säilitamast või sõlmimast pädevate asutuste vahelist teabevahetust käsitlevaid kahepoolseid või mitmepoolseid lepinguid või omavahelisi kokkuleppeid, kui sellised lepingud ja kokkulepped on kooskõlas liidu õiguse ja eelkõige käesoleva direktiiviga.

2. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide või liidu kohustusi, mis tulenevad kehtivatest kahepoolsetest või mitme-poolsetest lepingutest kolmandate riikidega.

3. Ilma et see mõjutaks liidu õiguse kohast liidu ja liikmesriikide vahelist pädevuste jaotust, teavitavad liikmesriigid komisjoni oma kavatsusest alustada läbirääkimisi ja sõlmida kokkuleppeid liikmesriikide ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguosalistest kolmandate riikide vahel käesoleva direktiivi II peatüki kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes.

Kui komisjon jõuab kahe kuu jooksul alates teavitusest selle kohta, et liikmesriik kavatseb alustada esimeses lõigus osutatud läbirääkimisi, järeldusele, et läbirääkimised võivad tõenäoliselt kahjustada asjaomast liidu poliitikat või viia sellise kokkuleppe sõlmimiseni, mis ei ole liidu õigusega kooskõlas, teavitab komisjon sellest liikmesriiki.

Liikmesriigid hoiavad komisjoni korrapäraselt kursis kõigi selliste läbirääkimistega, ja kui see on kohane, kutsuvad komisjoni osalema vaatlejana.

Liikmesriikidele antakse luba kohaldada ajutiselt või sõlmida esimeses lõigus osutatud kokkuleppeid, tingimusel et need on kooskõlas liidu õigusega ega kahjusta asjaomase liidu poliitika eesmärke. Komisjon võtab sellised loa andmise otsused vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 22 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 21

Hindamine

1. Komisjon koostab käesoleva direktiivi rakendamise kohta aruande ning esitab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt 2. augustiks 2024 ning seejärel iga kolme aasta tagant. Aruanne avalikustatakse.

2. Kooskõlas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 65 lõikega 2 hindab komisjon takistusi ja võimalusi liidus rahapesu andmebüroode vahelise koostöö edendamisel, muu hulgas seda, kas oleks võimalik ja asjakohane luua koordineerimis- ja toetusmehhanism.

3. Hiljemalt 2. augustiks 2024 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse, kui vajalik ja proportsionaalne on laiendada finantsteabe määratlust mis tahes liiki teabele või andmetele, mida avaliku sektori asutused või kohustatud isikud omavad ning mis on rahapesu andmebüroodele kättesaadavad ilma liikmesriigi õiguse alusel sunnimeetmeid võtmata, ning esitab asjakohasel juhul seadusandliku ettepaneku.

4. Hiljemalt 2. augustiks 2024 koostab komisjon hinnangu, milles hinnatakse, kas liidus tegutsevate rahapesu andmebüroode vahelist finantsteabe või finantsanalüüsides vahetamist on võimalik laiendada muudele rasketele kuritegudele kui terrorism või terrorismiga seonduv organiseeritud kuritegevus, ning hinnatakse selle laiendamise seotud probleeme.

5. Komisjon hindab käesoleva direktiivi rakendamist mitte varem kui 2. augustil 2027 ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamisi järeldusi sisaldava aruande. Aruanne sisaldab ka hinnangut selle kohta, kuidas on järgitud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhiõigusi ja põhimõtteid.

6. Käesoleva artikli lõigete 1–4 kohaldamiseks esitavad liikmesriigid komisjonile vajalikud andmed. Komisjon võtab arvesse liikmesriikide poolt artikli 19 kohaselt esitatud statistikat ning võib nõuda liikmesriikidelt ja järelevalveasutustelt lisateavet.

*Artikkel 22***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

*Artikkel 23***Ülevõtmine**

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. augustiks 2021. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste õigusnormide teksti.

*Artikkel 24***Otsuse 2000/642/JSK kehtetuks tunnistamine**

Otsus 2000/642/JSK tunnistatakse kehtetuks alates 1. augustist 2021.

*Artikkel 25***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 26***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 20. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel

president

A. TAJANI

Nõukogu nimel

eesistuja

G. CIAMBA
